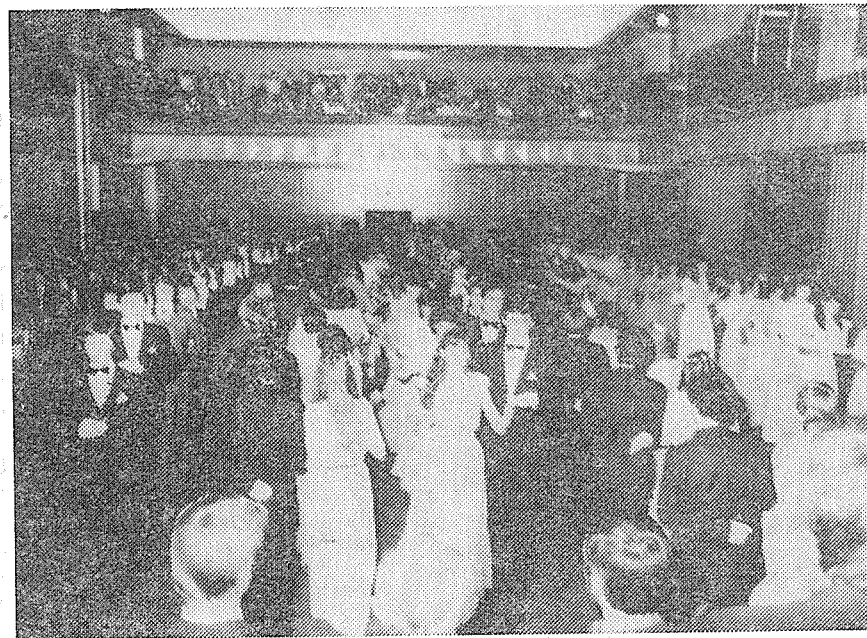

ZPRAVODAJ

města Hranic a lázní Teplic n. B.

Fotografie M. Laštovici

ROČNÍK XXV.

ÚNOR 1984

Josef Kainar

ÚNOR

*Když zachrastí to v hodinách,
přišel čas odbíjení.
Když moře třeskne o skálu,
co vlny? Ty se vzpění.
Když plamínek si s vodou hrá,
ta voda vzkypí, přetéká.
Kdo zahrával si s člověkem,
vzbudí hněv člověka.*

*Jak se to všechno mohlo stát?
Dosud se ještě diví
mazaní staří mágové,
chytráci přičinliví,
dojřící slov a žongléři,
co polykají čísla,
oprašovači učení,
která už stokrát zkysla,
výrobci zla a marmelád,
agenti s koncem světa,
šedivé myšky z koutů věd,
kde pravda nezameťá, —
jak se to vůbec mohlo stát?*

*Byl mráz.
Šel do kostí.
A masy, tvrdé jako on,
i s jeho
neúprosností,
vypstaly náhle,
byly zde,
a řekly svoje Ano
všemu, co jménem socialismu
má býti hájeno
a v zákon vykováno.*

*Jak se to všechno mohlo stát?
Když zachrastí čas v hodinách,
přišel čas odbíjení.
Když jsme si našli cestu svou,
už jiné cesty
není.
Po noci vzejde nový den,
a horkým, přesným pohledem
tmu v cárech na prach spálí.
My přišli po vás.
V Únoru,
který jste nečekali.*

HLAVNÍ KULTURNĚ POLITICKÉ AKCE K 36. VÝROČÍ VÍTĚZNÉHO ÚNORA

20. 2. 18.30 hod. JUGO — klub	ÚNOR 1948 přednáška
24. 2. 15.00 hod.	Slavnostní položení kytice k pamětní desce Kl. Gottwalda v Komenského ulici
29. 2. 19.00 hod. sokolovna	Slavnostní zasedání městských orgánů Program: hymny, slavnostní projev zástupce MěstV KSČ, Internacionála, Koncert Ústřední hudby ČSLA Praha

Výsledky práce aktivů rady — občanských výborů MěstNV za rok 1983

Žijeme ve společnosti, jejímž cílem je všestranně zabezpečovat spokojený a šťastný život všech občanů. A k tomuto významnému ušlechtilému cíli pochopitelně velkou měrou přispívají svou činností národní výbory.

I v Hranicích důležitým nástrojem pro aktuální a stále účinnější a těsnější spojení těchto orgánů MěstNV s občany jsou společně s poslanci občanské výbory městského národního výboru.

Tyto aktivity svou angažovanou mnohotvárnou a veřejně prospěšnou prací dnes prakticky spolupůsobí při všech otázkách života spoluobčanů a za jejich aktivní účasti se také aktivně podílejí na uskutečňování volebního programu NF.

Celkem v kolektivech 30 občanských výborů pracuje 433 obětavých občanů. Těžiště jejich činnosti i v roce 1983 bylo především v politickovýchovné, politickoorganizační a masové politické práci. Jako velmi účinná a prospěšná se osvědčila zejména osobní agitace, citlivý přístup v řešení oprávněných potřeb a problémů a v uspokojování zájmů spoluobčanů. Jsou všude tam, kde se něco organizuje a se znalostí věci a situace a ve vhodnou dobu poskytují potřebnou radu a pomoc. Právě v tom je jejich významné poslání a nezastupitelné místo.

V uplynulém roce se zkvalitňoval žádoucí kontakt poslanců s občanskými výbory, postupně se rozvíjela spolupráce a součinnost těchto aktivů s podniky, školami, organizacemi NF a s ostatními institucemi v obvodech jejich působnosti. Zejména však v těch otázkách, které se bezprostředně dotýkají života občanů, zvelebení a rozvoje životního prostředí, což také již v mnohých případech přineslo žádoucí oboustranný užitek, jak ve prospěch pracujících těchto organizací, tak zejména ve prospěch občanů města a jeho místních částí. Je aktuální tuto formu spolupráce dále prohlubovat a všestranně rozvíjet.

Občanské výbory jsou také zapojeny do socialistické soutěže o putovní standardu městského národního výboru. Kritéria soutěže postihují prakticky veškerou činnost těchto aktivů. Socialistická soutěž OV se postupně stala významným prostředkem pro účelné rozvíjení pracovní a společenské aktivity občanů ve prospěch svého města. Dále se zvýšil podíl OV na výsledcích celoměstského závazku, kdy bylo péči těchto aktivů odpracováno občany města a jeho místních

částí zdarma na neinvestičních akcích celkem 120 168 brigádnických hodin, což velkou měrou přispělo ke zvelebení a rozvoji životního prostředí.

Velmi záslužná je práce občanských výborů s mládeží. V průběhu celého uplynulého roku byly iniciativně organizovány zajímavé a mládeži přitažlivé kulturně výchovné a sportovní branné akce, které svým obsahem přispívají jak ke správnému formování socialistického způsobu života, tak ke zvýšení branné zdatnosti i ve prospěch zdraví naší mladé generace. Z celkového počtu 357 veřejných akcí organizovaných OV v roce 1983, kterých se zúčastnilo 11 970 občanů, bylo 265 akcí pro děti a mládež s účastí 9660 příslušníků mladé generace.

Postupně také byly v uplynulém roce při občanských výborech budovány 3 až 4členné pracovní skupiny pro jednotlivé oblasti práce těchto aktivů z řad dalších obětavých občanů. Celkem je nyní při OV 136 pracovních skupin, v nichž pracuje dalších 295 občanů a v jejichž čele jsou členové OV, kteří odpovídají za práci těchto skupin občanskému výboru. Je žádoucí v letošním roce dobudovat systém pracovních skupin při OV pro všechny stěžejní úseky činnosti těchto aktivů, čímž se dále prohloubí a zkvalitní práce ve prospěch spoluobčanů.

Je možno konstatovat, že občanské výbory v uplynulém roce dosáhly ve své činnosti velmi dobrých výsledků, což dále prohloubilo jejich autoritu a důvěru občanů.

Rozhodující však je, že i v nových podmínkách rozšířené pravomoci a odpovědnosti orgánů MěstNV se příznivě promítá i práce těchto aktivů, jejichž jediným cílem je aktivně přispívat k výchově občanů, zejména mladé generace a získávat je k angažované veřejně prospěšné práci ve prospěch sebe i rozvoje města a jeho místních částí.

Jistě jsou i v práci těchto aktivů, tak jako v každé lidské činnosti i rezervy, ne vše se daří uskutečňovat v žádoucím rozsahu i výsledku, vyskytují se i problémy, zejména pokud se týká řešení mnohých méně populárních otázek — jako je např. porušování veřejného pořádku, norem socialistického soužití, problematiky ochrany životního prostředí apod.

Avšak chuť a elán funkcionářského aktivu OV, pochopení a pomoc spoluobčanů při řešení všech náročných úkolů jsou zárukou toho, že i v letošním jubilejním roce 40. výročí SNP bude dosaženo dalších výrazných výsledků v práci občanských výborů ve prospěch občanů, ve prospěch rozvoje životního prostředí.

Za úspěšnými výsledky obětavé a poctivé práce OV v uplynulém roce je nutno spatřovat nejen jejich úspěštilou, dobrovolnou a aktivní činnost ve prospěch spokojenosti občanů, ale také jejich příspěvek v boji za odvrácení války, v boji za zachování míru, který je zárukou klidu, radosti a našich dalších perspektiv v budování socialistické společnosti. AL

Kapitoly z topografie města Hranic

PhDr. Bohumír Indra

DŮM NA NÁMĚSTÍ JEDNOTNÉHO KLUBU PRACUJÍCÍCH, DŘÍVE BESEDA

Dům JKP na Gottwaldově náměstí čp. 121 s prodejnou Obuvi v přízemí, byl postaven od základů v r. 1932 na místě starého měšťanského domu tzv. Besedy, zbořeného v tomto roce. Starý dům spolu se sousedními domy čp. 119, 120 a 122, uzavírajícími severní stranu obdélníkového náměstí, patřily od staletí k nejrozhlednějším měšťanským právovarečným domům ve městě, jichž bylo v Hranicích 77.

Starý zbořený dům byl vystaven jako zděný od základů v první třetině 16. století na místě dřívějšího převážně dřevěného domu při plánovité výstavbě domů na

Dům JKP č. p. 121 na náměstí s mariánskou sochou z r. 1729 (foto 1976).

náměstí a přilehlých ulic, provedené za držby města Vilémem a Janem z Pernštejna. Tehdy bylo celé město obehnané také pevnými kamennými hradbami s baštami a věžemi, přestavěna i stará tvrz ve čtvercový zámek, uzavírající vstup do města od severu. Tento starý zámek, přestavěný v druhé pol. 17. století po vystavění nového zámku (dnešního) na pivovar, palírnu a sýpky, byl zbořen roku 1959. Pernštejnskou plánovitou výstavbu zděných domů na náměstí potvrzuje také stříbrný groš s letopočtem 1523, který našli dělníci při bourání Besedního domu r. 1932 v základech domu. Také kamenný sloup v gotickém sále v přízemí radnice má letopočet 1523, kdy byl postaven. Z městských knih purkrechtních můžeme sledovat historii domu čp. 121 až od druhé poloviny 16. století. Starší

tzv. První a Druhé knihy purkrechtní, založené v druhé polovině 15. století (po zničení nejstarších městských knih a privilegií města za husitských válek) se zápisy kupů a prodeje městských domů do druhé pol. 16. století se, bohužel, nedochovaly. Byly zničeny v druhé pol. 19. století po zrušení poddanského svazku města jako již nepotřebné. Podle inventárního soupisu městské registratury z roku 1820 byly tehdy uloženy ještě v archivu města.

Podle zápisů nejstarších tzv. Třetích knih městských byl v polovině 16. století držitelem tohoto velkoměšťanského šenkovního domu přední měšťan a purkmistr města Jindra Bašta, po jehož smrti jej koupil r. 1573 za 1200 zl. měšťan a obchodník sukny Jan Ovesný, který v letech 1565 až 1588 stál mnohokrát jako první purkmistr v čele města. K domu patřily louky a paseka se stodolou „nad stavem kudy se k Teplicí chodí“, (tento obecní stav na Bečvě ležel proti dnešní Staré střelnici a hnal vodu strouhou na Velký mlýn městský na soutoku s potokem Ludinou na Motošíně), dále louka a role v Oboře. Ovesný dodával ve velkém postavy sukna kupcům na jarmarky do Trnavy, Bánské Štávnice aj. R. 1587 prodal vše za tutéž cenu Jakobovi Wollfartovi, obchodníku s vínem z Nového Jičína, od něhož jej koupil zpět r. 1590 nejstarší syn Ovesného Jindřich Ovesný. Když se pak r. 1598 přizemil a usadil v Prostějově, prodal dům s příslušenstvím za 1500 zl. měšťanu Lukáši Štemberskému. Zajímavý je výčet domovního příslušenství, jak se tehdy prodávalo s domem. Kromě obvyklého „co hřebíkem přibito a hlínou zamazáno“ odevzdal Ovesný s domem také „šaty z troje postelí, 3 stoly, cínových talířů v jednom pouzdře 12, 4 stolice, 3 bečky, půl várky piva, kád, hákovníci, poloumází a žejdlík, svícen visutý ve světnici, pluh, dvoje brány aj.“, dokládající, že majitel domu se kromě šenkování piva a vína (tzv. měšťanské živnosti) zabýval také zemědělstvím. Štemberský byl syn předního člena a hospodáře bratrského sboru v Hranicích Petra Štemberského, který s početnou rodinou a dalšími bratrskými rodinami se přestěhovali v první polovině 16. století ze Sternberka, Lanškrouna a odjinud pro náboženství do Hranic. Lukáš Štemberský se usadil nejdříve v Bzenci, kde měl po otci velký vinohrad, zvaný Budík a obchodoval ve velkém s vínem pod obruči, dováženým do Slezka a do Krakova. Po koupi domu v Hranicích dal Ovesnému r. 1600 za zbytek jeho pohledávky na domě 688 zl. svůj vinohrad u Syrovína na Kyjovsku „v hoře slove v Stracuňku“ se vším příslušenstvím, s preshauzem, káděmi, prázdnými bečkami a jiným náčiním vinohradním. Štemberský provozoval i potom obchod s vínem pod obruči z jižní Moravy do Horního Slezka a Polska. Po jeho smrti byl dům připsán jeho vdově Martě, která po sňatku s drobným šlechticem ve vojenských službách Vilémem Fragštejnem z Načeslavic mu r. 1623 dům odvedla. Po její brzké smrti vybral Fragštejn z domu všechny věci a odjel z města bez ohlášení městu i vrchnosti. Protože se dlouho nevracel, neplatil po řadu let peněžní sbírky z domu k městu a dům bez hospodáře pustl, prodalo město opuštěný dům r. 1636 za 1000 zl. Markovi kožešníkově s bezplatnou tříletou lhůtou placení obecních dávek, aby si dům opravil. Ale kožešník ušel také po několika letech z domu „pro nemožnost vychování vojáků“, jak uvádí zápis z r. 1644. Ve válečných letech 1642—1648 střídala se ve městě často vojska císařská i švédská, vojáci se nastěhovali do domů ve městě i na předměstí a měšťané je museli živit. Po skončené válce prodal proto úřad města r. 1651 opuštěný dům za 1000 zl. rýn. bednáři Janu Šindlerovi se vším příslušenstvím, i s pasekou „za řekou za starým stavem ležící“. Po něm dům drželi v letech 1666—1689 Martin Kayner a Václav Smetana, který jej prodal r. 1689 purkrabímu hranického panství Janu Böhmovi. Ten dům opět stavebně opravil a zcela zaplatil. Bydlel tu pak s rodinou do r. 1711, kdy jej prodal s příslušenstvími pozemky Fridrichovi Horčicovi, mlynáři Klichovského mlýna v dnešní Galasově ulici (zbořen r. 1980). Böhmský dal v devadesátých letech postavit před svůj dům za tehdy šířeného kultu mariánského sochu P. Marie na zděném podstavci, kterou jeho syn Josef Antonín Böhmský, hejtman hranického panství nahradil r. 1729 kamennou sochou, podnes tu stojící. Stará socha P. Marie byla roku 1839 osazena na vysoký kamenný sloup s kamenným soklem a schody, zfoto-

venými kamenickým mistrem hranickým Baltazarem Piskořem podle návrhu hranického akademického sochaře Antonína Piskoře. Značně nachýlený sloup se sochou byly r. 1933 odborně rozebrány, očištěny, základy sochy upevněny a socha opět osazena na sloupu. Po smrti Horčicové, který byl rovněž purkmistrem města, připadl dům jeho dceři Anně Terezií, provdané za důchodního hranického panství Jiřího Karla Avrata, pozdějšího hejtmana hranického panství v letech 1750—1763. Avrat byl po úmrtí r. 1763 pochován jako první v kryptě nového, ještě nedostavěného farního kostela na náměstí. Dům v ceně 3000 zl. připadl nejmladší jeho dceři Rozálii, provdané za důchodního hranického panství Josefa Grubera. Po brzké jeho smrti se vdova provdala r. 1766 za hranického obchodníka s vínem Aloise Treutlera, který obchodoval ve velkém s polskou Haličí. Po připojení Haliče k rakouským zemím se dal Treutler do služeb státní správy v Haliči a usadil se ve Lvově. Stal se vedoucím východohaličského vrchního celního úřadu ve Lvově, koupil si šlechtictví a psal se pak „z Trachenberka“. Dům v Hranicích v ceně 4000 zl. dal r. 1791 připsat nevlastnímu synovi z prvního manželství své manželky Antonu Gruberovi, soukenickému mistru, vymínil si však pro sebe a manželku výmínek v domě, kdyby chtěli bydlet v Hranicích. Gruber podle závazku vybudoval vlastním nákladem výmínek v přízemí domu, vpředu s předsíní, vedoucí na náměstí a obytnou světnici. Dům dostal při prvním číslování domů v Hranicích popisné číslo 117, čp. 121, které má podnes, dostal při druhé vojenské konskripci r. 1804. Gruber postoupil již r. 1821 dům na náměstí spolu s předměstským dvorem čp. 339 v Horní ulici s dvěma pastvínami a třemi zahradami svému zeti Aloisu Kallousovi, nadporučíkovi pluku Colloredo a jeho ženě Rozálii, své dceři, kteří však předměstský dvůr s 30 měřicemi polí a třičtvrtě zahrady při domě prodali již r. 1824 za 2000 zl. dvořákovi Františku Jakešovi (naposled Machylův dvůr na třídě 1. máje). Gruber dostal osobní oprávnění ke zřízení druhé kavárny ve městě s kulečnickem v sousedním domě čp. 122 (první kavárna s biliárem byla zřízena ve vrchnostenské vinárně čp. 5 na náměstí, dnes lékárna U zlatého lva). Kallous byl synovcem Josefa Dobrovského v Praze, s nímž udržoval písemný styk. R. 1834 byl Kallous vyznamenán za vojenskou zásluhu válečným křížem a povýšen jako hejtman do šlechtického stavu s přídomkem „z Westfeldern“. Po odchodu do výslužby r. 1838 žil s rodinou trvale ve svém domě v Hranicích a zemřel zde r. 1847 ve věku 60. let. Dům byl pak rapsán jeho vdově Rozálii šlechtičně z Westfeldern, po její smrti r. 1869 koupila dům v ceně 14 000 zl. rak. měny Občanská záložna v Hranicích, která měla na domě finanční pohledávky u zeměle majitelky. Záložna pronajala přízemní místnosti v domě v letech 1869—1881 c. k. finanční stráží, v prvním poschodí umístěny kanceláře záložny, další místnosti pronajaty Občanské besedě Jurik. V osmdesátých letech převzala Beseda také místnosti bývalé záložny a po vystavění velkého sálu v zadní části budovy se tu soustředil veškerý český kulturní a společenský život města, konána tu divadelní představení, přednášky, koncerty až do vítězství Čechů a opětného převodu správy města do rukou české většiny r. 1903 v čele se starostou dr. Františkem Šromotou a vzniku první světové války.

Za první republiky až do zboření budovy r. 1932 v přízemí široký průjezd na dvůr se schodištěm do prvního poschodí, vpravo lokály hostince a kavárny. V prvním poschodí sloužil prostorný sál v zadní části budovy s velkým balkónem (dříve pro hudebníky) pro taneční hodiny hranického gymnázia, čaje o páté, přilehlé místnosti přední části prvního poschodí jako příležitostná restaurace k posezení pro tančící a hosty. Po zboření starého domu a jeho opětné výstavbě r. 1932 (staré základy domu byly ponechány) a rozšíření zadní části objektu do ulice Židovské (Janáčkovy) umístěny v přední části přízemí prodejna obuvi firmy Bata (umístěné do té doby v dnešní ulici Zápotockého), do 1. poschodí přeložena restaurace a kavárna Beseda s přilehlým velkým divadelním sálem a dalšími společenskými místnostmi. Po osvobození r. 1945 a zrušení kavárny přiděleny prostory 1. poschodí budovy, patřící městu, Osvětové besedě a

městské knihovně. Od sloučení OB se závod. org. ROH n. p. Sigma a n. p. Cementárny Hranice v Jednotný klub pracujících r. 1964 jsou v budově umístěny provozní, klubovní a společenské místnosti JKP kromě prodejny Obuvi v přízemí. Městská veřejná knihovna uvolnila r. 1982 místnosti býv. kavárny v 1. poschodí, které používala, a přestěhovala se do prostornějších místností vlastního domu čp. 103 v ulici Zápotockého. Jednotný klub pracujících, organizující a zajišťující činnost vzdělávací, kulturně a politickoosvětovou výchovu obyvatel města, navazuje na zásluhou vlastenecko-uvědomovací práci staré hranické Besedy z konce minulého století v nových podmínkách budování socialismu druhé poloviny 20. století.

Prameny:

Gruntovní knihy města Hranic, Okresní archiv Přerov, prac. Lipník n. B., Matriky města Hranic, Státní archiv Opava, prac. Olomouc.

Oprava:

V článku B. Indry Dám Čaputovský ec., otištěném v lednovém čísle ZMHLT 1984 vypadl v sazbě na str. 8 (řádek 20 od spodu) řádek textu, měnící obsah věty i historii domu. Správný text věty zní (vypadlý text je vysázen tučně): Koupil jej bednářský mistr Jan Frantík, po němž jej s rukou jeho dcery získal kovářský mistr Anton Pala, r. 1758. Po něm jej držel dlouholetý první purkmistr města František Leopold Kutscha.

HRANICKO — KRAJ VĚTRNÝCH MLÝNŮ

Dokončení

Velmi zajímavá je prohlídka vnitřního vybavení větrných mlýnů. Oba druhy mají stejný princip. Větrná energie, zachycená křídly se převádí hnacím a převodovým mechanismem na mlecí zařízení, rozdělené do dvou, příp. tří podlaží. U dřevěných mlýnů vystupujeme do mlýnice v prvním podlaží schůdky při zadní stěně mlýna. Zde je umístěna moučnice, rozměrná dřevěná bedna, kde se smleté obilí prosévá pomocí tzv. hasačerta v pytlících, původně plátěných, později hedvábných. Přední stěna moučnice bývá zdobena plastickou řezbou. Mletí mouky bývalo pracné, zdlouhavé, protože zrní se přemílalo šestkrát i vícekrát. Míto moučnice stával tu obyčejně též krupník.

Z mlýnice stoupají schůdky do druhého patra. Naši pozornost zde budí velké palečné kolo, nasazené na silném dubovém valu — hřideli. Palce (zuby) palečného kola zapadají mezi cévky malého cévního kola, upevněného na svislém hřideli, které otáčí vrchním mlýnským kamenem — běhounem. Nad ním je umístěn násypný koš na zrní se signalizačním zařízením. Palečné kolo má na obvodě třetí brzdou, ovládanou pákou, zakotvenou do krku „dnaka“ na rukojeti, jež zastavuje chod mlýna. Dubový val vyčnívá z mlýna zakončen hlavou se zapuštěnými čtyřmi křídly o délce až 8 m.

Celý mlýn se otáčí kolem mohutného dubového sloupu zasazeného do masivního kříže, položeného na kamenném základu. Otáčení je prováděno ojem pomocí vrátku, jinak by bylo třeba k otáčení až 12 mužů. Půdorysné rozměry celé konstrukce mlýna bývají asi 5×5 m a výška i s křídly až 16 m. K vytvoření správné představy nutno celé to jednoduché, zajímavé zařízení vidět. Stojí opravdu zato. Vždyť mlýny jsou vlastně první stroje, které vymyslel člověk k využití přírodní energie a které lidstvo provázely již několik tisíciletí.

Od svého vzniku, někde v persko-arabské oblasti, prošly větráky určitým vývojem. Původně zděné, neotáčivé mlýny s vodorovně umístěným větrným kolem brzy po přechodu do Evropy (ku konci prvního tisíciletí n. l.) dospěly k důležitým změnám. Větrné kolo dostalo svislou polohu, zahájena stavba dřevěných větrných mlýnů s možností otáčení podle směru větru. Po tomto zlepšení dochází k jejich rychlému rozšíření v celé Evropě. V Čechách postaven první větrák roku 1277 ve strahovské zahradě. Na Moravě doloženo až k r. 1340, pokud nebude zcela prokázána domněnka Viléma Hrubého, že jím nalezené základy ve Starém Městě jsou zbytky větráku z doby Velkomoravské. Mlýny pak budovány po celé feudální období. Největšího rozmachu však dosáhlo větrné mlynářství ve druhé polovině 19. stol. Na území Moravy a Slezska zjištěno na 700 větrných mlýnů. Detailní průzkum pramenného materiálu by určitě tento počet zvýšil. Jen ve Stříteži n. Lud., kde dosud uváděn jeden větrný mlýn, nám průzkum lidové tradice prozradil existenci dvou dalších, mimo dvou malých, selských, používaných převážně k řezání slámy (sečky) ku krmení.

Příznivé větrné podmínky v prostoru Moravské brány, dobré zkušenosti s využíváním větrné energie u nás i v zahraničí přivedly podnikavého Ant. Kunze v Hranicích na myšlenku zahájit výrobu větrných kol. Za tím účelem zlepšil, jako druhý Evropan, Halladyovu konstrukci větrného kola. Na vynálezu, který si nechal patentovat, spolupracoval s ním vedoucí konstruktér ing. Karel Pašek. Počátkem devadesátých let minulého století začal s výrobou větrných motorů, zaměřených především pro pohon vodních čerpadel, které vyráběl. Zpočátku byly konstrukce větrníků dřevěné, ale brzy nahradil dřevo kovem. Vyráběny v průměru od tří do deseti metrů. Nejlépe se osvědčily malé a střední velikosti. Používány k pohonu čerpadel a dopravě vody do továren, cukrovarů, pivovarů, velkostatků, obcí a celých městských čtvrtí. Staly se nejznámějším a nejhledanějším výrobkem Kunzovy továrny doma i v daleké cizině. Zato velké průměry větrníků nesplnily očekávaný výkon, způsobily podniku značné potíže a byly jednou z příčin předčasné, tragické smrti jejich výrobce (r. 1910). Výroba osvědčených typů větrných motorů však pokračovala ještě několik desetiletí.

Roku 1893 postavila firma Kunz také větrný mlýn (v Mouřinově), vybavený, mimo jiné i válcovou stolici. Kovové větrné kolo mělo průměr 12 m. Po dvanáctiletém provozu však zdemolováno vichřicí.

V té době nastává již stagnace větrného mlynářství a úbytek větrných mlýnů. Některé zničeny přírodními pohromami — vichřicí, ohněm. Tak shořel roku 1901 zdaleka viditelný větrák na Vrší, severně od Hranic jeden z 280, vyznačených na speciální mapě v devadesátých letech min. století, poblíž úseku železniční trati Hranice—Ostrava. Daleko větší nebezpečí však představovalo zavádění parních a výbušných motorů k pohonu vodních mlýnů, umožňujících jejich stálý provoz a válcových stolic, které přinášely větší výtěžnost bílé mouky. Pro větráky zbylo převážně jen šrotování. I toho ubývalo s postupující elektrifikací. Stále více větrných mlýnů přestávalo být funkční. V mnohých zastaven provoz, nebyly udržovány, chátraly, ztrácely se — jakoby splnily svůj úkol ve službách člověka.

Výjimečně bylo sice postaveno několik větrných mlýnů počátkem našeho století, ve Spálově dokonce ještě r. 1930, ale vcelku jejich počet rychle klesal. Roku 1964 jich zbylo na Moravě jen 36 a o 10 let později zjištěno pouze 11 větráků s dochovaným strojním zařízením. Na Hranicku v Partutovicích, Porubě a Skaličce. Zůstaly zachovány zásluhou Státní památkové péče a ušlechtilého zájmu obětavých strážců těchto ojedinělých technických památek. V provozu na Moravě se nejdéle udržel větrák ve Skaličce — do r. 1960. V Partutovicích, podle sdělení Aug. Maršálka, šrotovali pro domácí potřebu ještě donedávna. Však také na Maršálkově větráku natočen krátký dokumentární film „Kde mele vítr“ (premiéra roku 1959).

V důsledku současných energetických potřeb začíná být znovu aktuální využití větru nejen pro úsporu pohonných hmot, ale také proto, že potřebná zařízení jen minimálně narušují životní prostředí. Podle zjištění odborníků jsou pro využití

vání větrné energie zvláště vhodné podmínky v prostoru Moravské brány. Stane se náš kraj opět Moravským Holandskem?

Prameny a literatura:

Fond Vs Hranice, SOA Opava, pracoviště Janovice u Rýmařova.
Informace Augustiana Maršálka, větr. mlynáře v Partutovicích.
Václav Burian: Větrné mlýny na Moravě a ve Slezsku.
František Šustek: Větrné mlýny ve Spálově, VSONJ sv. 31.

Mikulíková

60 LET LIDOVÉ ŠKOLY V HRANICÍCH

Je šťastnou náhodou, že v letošním roce, v Roco české hudby, oslaví také lidová škola umění v Hranicích 60 let práce ku prospěchu hranického hudebního života.

Škola zahájila svou činnost v roce 1924 a jejím otevřením ve Smetanově jubilejním roce oslavilo město opravdu důstojným způsobem sté výročí narození našeho hudebního génia.

První ředitel František Brož vzpomíná, že počátky hudební školy nebyly snadné, že nebylo ani vhodných místností ani pomůcek, ale o hudební školu se projevil už v prvním školním roce 1924-25 značný zájem. K zápisu přišlo nejprve dvanáct žáků a čtvrtého dne stoupl jejich počet na 78, z toho 28 se přihlásilo ke studiu hry na klavír a 50 ke studiu hry na housle. Příjímácké zkoušky ukázaly, že úroveň hudebních znalostí a dovedností žáků, kteří se přihlásili ke zkouškám, nebyla příliš uspokojivá, přesto se učitelé dali do práce. Podmínky pro vyučování však byly nevyhovující. Klavírní oddělení bylo umístěno v horních částech Besedy (dnešní budovy JKP na Gottwaldově náměstí), kde v přízemí páchly sudy od piva, a houslové oddělení bylo až na náměstí Svobody ve škole u fary. Klavír zapůjčila Beseda Jurik. Bylo také třeba pracovat nejen s velkým vypětím, ale hodně nezištně, aby škola nebyla po finanční stránce pasivní. Ale první veřejná produkce ukázala, že v krátké době bylo dosaženo pěkných výsledků. Tolik volně ze vzpomínek prvního ředitele.

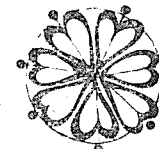
Už první rok existence školy ukázal, že přes všechny překážky měla pevné základy. Důvěra ke škole, její práci a jejímu vedení se projevila s růstem počtu zapsaných žáků, jichž bylo ve druhém školním roce 145. Zanedlouho se podařilo přestěhovat i klavírní oddělení do školy u fary, kde sice rovněž nebyl dostatek místností, ale škola byla alespoň pohromadě. Příznavá finanční situace umožnila zakoupit postupně tři klavíry a další vybavení. Od školního roku 1926-27 přibývala také nová oddělení, např. pro kontrabas a plechové dechové nástroje, později pro klarinet, nově byl také zřízen žákovský orchestr, který měl dobrou úroveň a často vystupoval na veřejnosti. Ve školním roce 1927-28 zaznamenala škola první větší úspěch v celostátním měřítku, když na Výstavě soudobé kultury v Brně v soutěži hudebních škol z celé republiky získali žáci hranické hudební školy diplom II. třídy za provedení klavírního kvintetu op. 12 Vítězslava Nováka. Ve školním roce 1928-29 absolvovali již první žáci, z nichž někteří, např. Rudolf Heider, byli přijati na konzervatoř.

Následovali další absolventi, z nichž vyrostli vynikající hudebníci, kteří si zvolili hudbu ze své povolání. Houževnatému úsilí ředitele Františka Brože se také podařilo získat pro školu vyhovující místnosti v budově v Janáčkově ulici. Zásluhu o dobré základy a úroveň školy jakož i hudební kultury v Hranicích, v Besedě Juprik i na hranickém gymnáziu měl první ředitel František Brož, nadšený hudební skladatel, který stál v čele hranického hudebního života do roku 1940.

Škola plnila své poslání i v těžké době druhé světové války, kdy pomáhala udržovat a posilovat národní cítění. Za ředitele Rudolfa Heidera se tehdy usku-tečnil v Hranicích velmi úspěšný cyklus „Hranické hudební středý“, na nichž účinkovali naši přední hudební umělci.

Pokračování příště.

Z materiálů a se souhlasem profesora Ludvíka Novotného sestavil výbor pro oslavu 60. výročí založení lidové školy umění v Hranicích.

ZIVOTNÍ JUBILEA OBČANŮ NAŠEHO MĚSTA V MĚSÍCI ÚNORU

75 let:

Radová Františka, Hranice, Jungmannova 16
Dr. Masař Bohumil, Hranice, Dobrovského 1250
Dvořák Josef, Hranice, Kpt. Jaroše 1370
Czerwanovská Žofie, Hranice, Tyršova 600
Gajdušková Marie, Hranice, Leninova 18
Vavřík Valentín, Drahotuše, Nábřeží 181

80 let:

Martinec Jan, Hranice, Na hrázi 1731
Vranová Marie, Hranice, Fierlingerova 1261

85 let:

Škrobánková Božena, Drahotuše, Hranická 104
Tinková Anežka, Drahotuše, nám. Osvobození 116

90 a více let:

Kratochvílová Anastázie, Hranice, Fierlingerova 1261 94 let

Shor pro občanské záležitosti při radě MěstNV v Hranicích přeje všem jubilan-tům dobré zdraví a hodně životní pohody do příštích let.

Dodatečně blahopřejeme paní Magdě Čechové z Hřibovně ul. č. 22 z Hranic, která se 1. ledna 1984 dožila 85 let.

Omlouváme se **ing. Břetislavu Michalčákovi** (nar. 1. 10. 1909) za chybné uvedení v seznamu 75letých v měsíci lednu.

Paní Josefa Hlaváčová
na fotografii Č. Novotného

VÝZNAMNÁ UDÁLOST V ŽIVOTĚ NAŠEHO MĚSTA

Ve středu 4. ledna 1984 se dožila vzácného životního jubilea — 100 let svého života

Josefa HLAVÁČOVÁ
z Hranic, tř. Sovětské armády.

Při této příležitosti byla jubilanťka v doprovodu svých nejbližších přijata v obřadní síni představiteli městského národního výboru.

Této významné události byla také přítomna tajemnice K-SPOZ Marie Pašková, zástupce sociálního odboru SmKNV Ljuba Kaňková, zástupce sociálního odboru a předseda posudkové komise sociálního zabezpečení ONV Vlastislav Pavlík, předseda OV MěstNV č. 17 Alois Novák, členové SPOZ a další hosté.

Úvod této významné události patřil krátkému avšak srdečnému kulturnímu vystoupení těch nejmenších.

Ve slavnostním projevu místopředsedkyně MěstNV a předsedkyně SPOZ Jiřiny Kameníčkové bylo konstatováno, že jmenovaná žila bohatým, avšak těžkým životem chudého člověka. Již od svého mládí poznala všechny těžkosti a strádání, které vždy překonávala svou skromností, pílí a pracovitostí, která jí byla vždy

vlastní. Obětavě pečovala o rodinu, výchovu synů a ochotně pomáhala tam, kde toho bylo zapotřebí.

Přes všechny své životní těžkosti a problémy si jmenovaná i ve svém životním jubileu zachovává optimismus, zdravou mysl, pochopení pro potíže stáří, ale především také zájem o rodinu, pevnou vůli a chuť do života.

Za obětavou práci pro rodinu, město a společnost jmenované potom také upřímně poděkoval místopředseda MěstNV Zdeněk Mayer a symbolickým přípitkem s přáním zdraví a spokojenosti do dalších let od všech spoluobčanů města jí srdečně blahopřál.

Rovněž tak ostatní přítomní zástupci orgánů a organizací jubilanťku srdečně pozdravili, předali jako projev „Úcty ke stáří“ květiny a upomínkové dárečky s přáním zdraví, klidu, spokojenosti, ale také radosti v kruhu nejbližších.

Zástupce ONV Vlastislav Pavlík předal jmenované i dekret o zvýšení důchodu. Jubilanťka se pak slavnostně společně s ostatními přítomnými zástupci orgánů a organizací zapsala do „Pamětní knihy MěstNV“.

A tak nechyběly pochopitelně ani slzy radosti jubilanťky jako projev vděčnosti a za pozornost Sboru pro občanské záležitosti MěstNV při příležitosti jejího vzácného životního výročí.

Byl to opět jeden z radostně prožitých dnů druhé nejstarší občanky města i výraz péče naší socialistické společnosti ke stáří, která představuje nejen sociální jistoty a dobré životní podmínky, ale i pohodu a radost nad výsledky naší společné práce a vytváření stále lepších podmínek pro jejich aktivní a spokojený život.

AL

NEJLEPŠÍ SPORTOVCI V ROCE 1983

Stalo se již tradicí, že městský národní výbor vyhodnocuje po skončení roku nejlepší sportovce, sportovní kolektivy a pracovníky v tělovýchově v Hranicích, kteří svými příkladnými sportovními výkony a neprezentací města přispěli k rozvoji masové tělesné výchovy, k propagaci sportu a tělovýchovy hlavně mezi mladou generací i k utužení svého zdraví.

Pořadí v jednotlivých kategoriích připravuje komise pro mládež a tělovýchovu MěstNV podle návrhů z jednotlivých tělovýchovných jednot a škol.

Žactvo

1. **Ščerbová Lenka** — atlet. oddíl TJ Sigma
I. výk. tř. na 60 m překážek, 5. místo na přeborech ČSR, 2. místo v kraj. přeboru
2. **Novotný Daniel** — kanoistický oddíl TJ Sigma
nositel I. VT žactva, přední umístění ve finále mládeže ČSR
3. **Koblihová Jana** — atletický oddíl TJ Sigma, I. ZŠ Hranice
nositelka II. VT žactva, kraj. přebornice na 500 m a v přespolním běhu, vítězka běhu MFS, Běhu práce, Běhu Nového Přerovska, Běhu 17. listopadu
4. **Moudrá Jana** — atletický oddíl TJ Sigma
nositelka II. VT žactva, 4. místo v krajském finále Běhu Nové svobody — účast ve finále, Běhu RP v Praze, 2. místo v kraj. přeboru na 600 metrů, členka okresního družstva OZ

- 5. Kolář Vratislav** — atletický oddíl TJ Sigma
nositel II. VT žactva, dvojnásobný kraj. přeborník na
60 m a ve skoku vysokém
- 6. Kubica Jan** — cyklistický oddíl TJ Sigma
1. místo v krajském přeboru cyklokrosu
- 7. Synek Eduard** — TJ Sokol Velká
1. místo v okrskové a okres. soutěži atlet., 2. místo
v kraj. atletické soutěži
- 8. Chrapek Oldřich** — TJ Slovan Teplice — tenisový oddíl
III. výk. třída žactva, nejlepší hráč meziokresního pře-
boru I. třídy ve dvouhře i čtyřhře, účastník kraj. pře-
boru, vítěz přeboru jednoty
- 9. Frančiaková Branislava** — atletický oddíl TJ Sigma
II VT žactva, 4. místo v krajském přeboru přespolního
běhu, účast na přeboru ČR
- 10. Simerský Libor** — TJ Sokol Drahotuše
2. místo v okres. atlet. soutěži, 3. místo v krajské
atlet. soutěži

Kolektivy mládeže:

- 1. A družstvo dorostu v kopané TJ Sigma**
krajský přebor
- 2. dorostenky ZRTV TJ Sigma Hranice**
2. místo v krajské soutěži se švihadly
- 3. družstvo žactva v tenise TJ Slovan Teplice**

Kolektivy dospělých:

- 1. družstvo žen SSK Svazarm**
ve sportovní střelbě, standardní pistolí (Frišová, Je-
melková, Ježová)
- 2. A družstvo kopané mužů TJ Sigma**
divizní soutěž
- 3. družstvo juniorů SSK Svazarm**
ve sportovní střelbě sportovních pistolí (Halaxa, Ja-
kubka, Pavlík)

Dorost:

- 1. Ježová Ivona** — sport. střel. klub Svazarmu Hranice
reprezentantka ČSSR, juniorská mistryně Evropy,
evropská rekordmanka ve vzduchové pistolí, členka
olympijského výběru
- 2. Palyzová Vladimíra** — atlet. oddíl TJ Sigma
reprezentantka ČSSR v hodu diskem držitelka čs.
rekordu, 2. místo v ČSSR ve vrhu koulí
- 3. Petřeková Iveta** — atlet. oddíl TJ Sigma
mistryně ČSSR na 400 m v hale, 3. místo na mistrovství
ČSR, nositelka I. VT

- 4. Navrátil Pavel** — kanoistický oddíl TJ Sigma
dvojnásobný přeborník ČR
- 5. Konečný Petr** — cyklistický oddíl TJ Sigma
nejúspěšnější dorostenec, 1. místo na přeboru ČSSR,
1. místo v cyklokrosu v Banské Bystrici
- 6. Schwaller Radek** — atlet. oddíl TJ Sigma
2. místo na přeboru ČSSR v přespol. běhu, 1. místo
na přeboru ČR v hale na 3000 m
- 7. Polišenská Martina** — atletický oddíl TJ Sigma
2. místo v hodu diskem na přeborech ČSSR i ČR,
členka junior. reprezentace, nositelka I. VT
- 8. Frišová Zuzana** — Sportovní střel. klub Svazarmu Hranice, držitelka
mistrovské VT juniorek, přebornice Sm kraje,
účastnice mistrovství ČSSR a celostátní ligy, repre-
zentantka ČR ve sport. střelbě
- 9. Zohornová Petra** — oddíl tenisu TJ Slovan Teplice, nositelka I. VT, kraj-
ská přebornice ve dvouhře, finalistka kraj. přeboru ve
čtyřhře, účastnice přeboru ČR
- 10. Zbrož Antonín** — fotbal. oddíl TJ Sigma
nejlepší hráč a střelec družstva dorostu v krajském
přeboru

Dospělí:

- 1. Jaroň Aleš** — atletický oddíl TJ Sigma
nositel I. VT v maratónu, běh na 5000 m
- 2. Derych Ladislav** — fotbal. oddíl TJ Sigma
nejlepší hráč divizního druž. mužů
- 3. Horák Jiří** — oddíl kuželek TJ Sigma
nositel mistrovské třídy
4. místo v kraj. přeboru, opora mužstva
- 4. Jakubka Jiří** — sportovní střelecký klub Svazarmu, I. VT junior.
přebor. kraje, 4. místo na přeboru ČR ve sport. pistolí
- 5. Jemelková Ludmila** — sport. střel. klub Hranice
II. VT dospělých, 3. místo v kraj. přeboru ve standard.
a 4. místo ve vzduchové pistolí
- 6. Novotný Jaroslav** — SSM Gymnázium Hranice,
držitelé titulu „Železný muž“, účast na Jizerské pa-
desátce, mezinárod. maratónu míru v Košicích, Vel-
ké Kunratické, Běhovice—Praha
- 8. Skříček Pavel** — oddíl stol. tenisu TJ Sigma
II. VT, účastník kraj. přeboru
- 9. Doležal Michal** — oddíl kopané VTJ Hranice
nejlepší fotbalista VTJ za rok 1983,
Vzorný voják, člen vzorného družstva
- 10. Trávník Milan** — oddíl kopané TJ JZD Podlesí se sídlem v Drahotuších
kapitán a opora mužstva

Nejlepší pracovníci v TJ:

1. Moudrý Emil — atlet. oddíl TJ Sigma
2. Demiš Vladimír — trenér fotbal. oddílu TJ Sigma
3. Štefková Marie — cvičitelka ZRTV TJ Sigma
4. Zela Vlastimil — cvičitel horolezeckého oddílu TJ Sigma
5. Bartoš Milan — trenér kanoistiky TJ Sigma
6. Petrovský Miroslav — trenér kopané TJ Sigma
7. Hradil Antonín — trenér kopané TJ Sigma
8. Vývoda Pavel — cvičitelka ZRTV TJ Sigma
9. Urban Ivo — trenér kopané TJ Sigma (žáků)
10. Číhalová Jiřina — cvičitelka TJ Sokol Velká
11. Cvečka Miroslav — cvičitel TJ Sokol Velká
12. Janásek Miroslav — cvičitel TJ Sokol Velká
13. Krístek Jaromír — člen výboru VTJ
14. Vaňková Milada — jednatelka výboru TJ Sokol Drahotuše

Předseda KMTV
Oldřich Lukeš

Za odbor ŠKZ a SZ
Viléma Březinová

RUB A LÍC ŽELEZNÉHO MUŽE

Tento článek byl původně napsán pro školní časopis „Krytal“ gymnázia v Hranicích. Na gymnáziu totiž působí profesori **Jaroslav Novotný** a **Zdeněk Jemelík**, kteří v loňském roce získali titul „Železný muž“ a za tento výkon byli **Městským národním výběrem v Hranicích zařazeni mezi nejlepší sportovce našeho města v roce 1983.**

Co vlastně znamená titul „Železný muž“?

Jedná se o těžkou atletickou zkoušku. Sportovec musí během jediného dne uplavat 3800 m, ujet na kole 180 km a uběhnout maratón (42 195 m). Samozřejmě, něco takového nelze udělat jen tak, bez přípravy. Železný muž, to je především úmorná dřina desítek a stovek tréninkových hodin, odříkání a námaha... O tom ale snad svědčí následující rozhovor s nositelem titulu „Železný muž“ Jaroslavem Novotným.

Takže — jak to vlastně všechno začalo?

N: Bylo to na Silvestra 1982. Nevím, zdali to bylo z „hecu“, ale se Zdeněkem Jemelíkem, se kterým jsem silvestrovský večer trávil, jsme se domluvili, že se z nás stanou železní muži.

Samozřejmě to vyžadovalo trénink.

N: Jistěže. Napřed jsem šel sám otukat své síly fyzické a hlavně duševní na jizerskou padesátku. Bylo to strašné. Tehdy jsme si uvědomili, že bez pořádného tréninku neuděláme nic. Nečekali jsme a začali hned v lednu, a to běháním. Zpočátku byl limit nízký — 80 km za měsíc, přičemž jsme běhali každý druhý den. V únoru a březnu jsme k tomu připojili plavání. Jezdili jsme každé úterý do Přerova na kryté koupaliště. Tam jsme vždycky uplavali 40 délek bazénu, t. j. 2 km, a zase jeli domů. Na žádné cákání nebyl čas. S příchodem jara jakmile oschly cesty jsme začali trénovat jízdu na kole. První větší akcí v tomto směru byla v půli května jízda do Brna a zpět — celkem 230 km. Bylo to vskutku

drsné, ale zvládli jsme to. Mezitím jsme samozřejmě zvyšovali dávky běhu, v červnu už byl měsíční limit 200 km.

Tím se dostáváme k samotnému plnění zkoušky.

N: Ano. Týden před tím jsme ještě sbírali síly na Roháčích. Dělalí jsme pěší túry, např. přes Baranec (2184 m. n. m.), poslední den jsme přešli Váh a celý den jsme strávili na koupališti v Liptovském Jánu. Den D jsme stanovili na 31. července 1983. Ještě před tím byly vyměřeny okruhy pro cyklistiku a maratón a včas zajištění rozhodčí a časoměřiči, aby byla zaručena regularnost závodu. V organizačních otázkách nám vyšel vstříc oddíl atletiky TJ Sigma.

Jako hlavní stan fungovaly šatny sokolovny. Sraz byl ráno o půl páté na koupališti. Byla tma jak v pytli, ale voda byla fantastická. V pohodě jsme odplavali oněch 3800 m asi za hodinu čtyřicet minut (doplavali jsme v rozmezí něco kolem pěti minut). Po masáži jsme snídali a v 8.00 hod. už jsme šli k sokolovně pro kola. Musím podotknout, že cyklistický oddíl TJ Sigma nám ochotně půjčil jejich perfektní závodničky — patří jim za to dík.

Startovali jsme u mostu. Měli jsme přesně vyměřený okruh do Valašského Meziříčí a zpět. Jedno kolo mělo 40 km, takže jsme jeli čtyřikrát tam a zpět, to bylo 160 km a jednou do Milotic n. Beč. a zpět — to bylo oněch zbývajících 20 km. V sedle jsme strávili 6:53 hod. To už sluníčko připalovalo, měli jsme pekelnou žízeň, hlavně s. Jemelík. Jinak ale všechno klapalo na výbornou.

Cyklistika skončila ve 14.53 hod. V sokolovně jsme se naobědvali, umyli a v 15.30 už se šlo na maratón. Zase jsme měli okruh: sokolovna — Teplice n. Beč. — Ústí — Skalička — Kamenec (tam byla manželka a vůbec hlavní občerstvovací stanice) — Špičky — Černotín — sokolovna. Po prvním kole jsme se umyli, najedli (hlad a žízeň nám byly v patách snad pořád), a hned do druhého kola. Horko bylo pořádné, úsek mezi Skaličkou a Kamenem, to byla hotová Sahara. Stavovali jsme se v každé restauraci při cestě, abychom se opláchlí a napili — jinak by to snad ani nešlo vydržet. Po druhém kole jsme se zase v sokolovně najedli a umyli, a potom jsme maratón dodělalí pětikilometrovým okruhem kolem Bečvy. Celá ta kalvárie skončila ve 20.43 hod. večer. Následovala okamžitě večeře a hlavně Coca-cola. A potom honem domů a spát.

Jak jste se cítili bezprostředně po Železném muži?

N: Bylo to celkem dobré. Jenom mě rozbolel zub, dost to bolelo, vůbec jsem nemohl spát. Navíc mi v noci teplota vyskočila na 40 °C. Ale druhý den jsme oba byli v naprostém pořádku. Jenom samozřejmě unavení. Jinak jsem shodil pět kilo.

A celkový čas?

N: Čistý čas je 13:37 hod., hrubý se všemi obědy a pauzami je 15:30 hod.

A bezprostřední pocity v průběhu zkoušky — krize, nějaké závady nebo něco podobného?

N: Příšerná žízeň. Zdeněk vypil 8 Coca-cola! Potom si ze zoufalství nasypal do sodovky hrst soli — a pomohlo mu to. Chvilí se mu sice zvedal žaludek, ale žízeň zabral. Krize jsme žádné neměli. V cyklistice táhl Zdeněk mě, v maratónu zase já jeho. Takže se to vyrovnalo.

Vaše sportovní činnost se ale neomezuje jen na Železného muže.

N: To máš pravdu. Už v rámci tréninku jsme běželi Hranickou dvacítku na Helfštýn a zpět — to byla naše první společná akce. Po Železném muži jsme se 9. 9. 1983 zúčastnili prvního ročníku Šumperského maratónu (120 účastníků a jedna žena). To byl náš první oficiální maratón. Celou dobu tam přišlo. Dosáhl jsem tam času 3:27 hod., Zdeněk mě, čas 3:48 hod. Asi vůbec největší akcí byl Košický maratón míru. Košičané závod výborně připravili; atmosféra

byla úžasná. Běželo 1250 účastníků, přes silný vítr se nám podařilo zlepšit časy (N — 3:21, J — 3:38). Nohy jsem měl ake po tom v katastrofálním stavu. Hned za týden jsem se Zdeňkem běžel 10 km v závodu Praha—Běchovice (N — 40 min., J — 43 min.) a potom jsme ještě 13. 11. 1983 běželi Velkou Kunratickou, která byla pod patronací mezinárodního olympijského výboru.

Oba chceme v zimě jet na běžkách na Jizerskou padesátku, já bych potom jel sám na Bílou stopu SNP (57 km) — to bude Zdeněk na plese školy. Dále máme záslusk na Krkonošskou sedmdesátku, tam se závodí v desetičlenných družstvech, a nakonec by byla akce nejtěžší — 4. března 1984 Jesenická sedmdesátka. Potom zase bude Hranická dvacítká a celý kolotoč začne nanovo. Zatím jen s jednou změnou — 7. 5. 1984 Běh Prahou, což je odpočinková akce a poběžím tam i s manželkou, a ještě před tím Mezinárodní pražský maratón, kde bych chtěl dosáhnout času pod 3:00 hod. a získat tak II. výkonnostní třídu.

Program tedy máte nabitý až až. A co byste chtěl říci závěrem?

N: Chtěl bych poděkovat všem, kteří nám vyšli vstříc, zláště SSM, který nám pomáhal s cestovným apod. Bez jeho pomoci bychom sotva co zvládli.

A ještě jedna otázka nakonec. Chtěl byste si Železného muže zopakovat?

N: Ne. Nikdy!

V závěru ještě svědectví druhého Železného muže Zdeňka Jemelka:

Soudruh Novotný všechno zevrubně popsal, proto na vás jen dvě otázky. Za prvé: Jaké to bylo?

J: Hrozně. A pro lidi, kteří pravidelně nesportují, naprosto nepředstavitelné a nemožné.

A za druhé: Chtěl byste si to ještě jednou zopakovat?

J: Nechtěl. Nikdy.

Stejnou odpověď jsme obdrželi i od s. Novotného. Proč?

J: To už jsem vlastně řekl. Ostatně — zkus si to sám a uvidíš.

S „Železnými muži“ rozmlouval:
Vadim Horák,
student gymnázia v Hranicích

TJ SLOVAN TEPLICE N. BEČVOU — VZORNÁ JEDNOTA

Tělovýchovné jednotě Slovan v Teplicích n. Beč. byl za dlouholetou a velmi dobrou činnost udělen titul „vzorná jednotka“. Toto vyznamenání převzali z rukou pracovníka OV ČSTV v Přerově dne 29. prosince 1983 předseda jednoty MUDr. Oldřich Chrapek a politickovýchovná pracovníce Světlá Ludmilová. Tělovýchovná jednotka Slovan je čtvrtou v okrese Přerov, která tento titul právem získala, neboť přispívá k obohacení nejen sportovního, ale i kulturně společenského života Hranic a lázní Teplíc n. Beč.

Ve výkonnostním sportu dosáhl oddíl tenisu TJ Slovan v loňském roce velmi dobrých výsledků. V meziokresním přeboru se družstva žáků a dorostu tradičně umístila na čelních místech. Družstvo dospělých je účastníkem krajského přeboru. V řadách mládeže má oddíl finalisty okresního přeboru a účastníky krajských přeborů (Chrapková, Polášek, Chrapek) a krajskou přebornici Petru Zohornovou, což je při vysoké úrovni tenisu v našem kraji (vrcholová střediska Přerov a Ostrava) velkým úspěchem. V prosinci 1983 obhájilo závodní družstvo žáků ve složení Chrapek, Polášek, Barbořík, Zbrůž, Řepa, Chrapková, Ludmilová, Van-

duchová — titul „Vzorný kolektiv mládeže“. Agilní oddíl tenisu uspořádal v loňském roce celostátní turnaj dorostenek, okresní přebor dorostenek, přebor jednoty, turnaj neregistrovaných hráčů a již tradiční turnaj zdravotníků.

Tělovýchovná jednotka Slovan přispívá i k masovému rozvoji tělovýchovy na Hranicku. V květnu 1983 byla v blízkosti tenisových dvorců dána do provozu nově vybudovaná dráha minigolfu. Toto nové sportoviště přispělo k zábavě a oddechu řady zájemců. Každodenní provoz minigolfu zajišťovali velmi obětavě všichni členové TJ Slovan zdarma, takže jen zde odpracovali 1100 brigádnických hodin. V překrásném areálu tenisového oddílu se kromě členů jednoty v roce 1983 sportovně vyžívalo hojně hranických občanů, lázeňských hostů a rekreatů.

Patronem TJ Slovan jsou Státní lázně Teplice n. Beč. v čele s MUDr. Mojmírem Krejčím. Staly se tak vydatným pomocníkem v činnosti i realizaci dalších cílů TJ Slovan a garantem kvalitní práce v dalších letech.

MUDr. Oldřich Chrapek,
předseda TJ Slovan Teplíc n. Beč.

OHLÉDNUTÍ ZA HRANICKÝM ATLETICKÝM ROKEM 1983

Ve čtvrtek 12. ledna 1984 se sešli v sokolovně TJ Sigma zástupci 200členného kolektivu atletů TJ Sigma Hranice ke svému výročnímu sněmování. Členové oddílu, který je nositelem Bronzové plakety v soutěži Vzorných oddílů hodnotili uplynulou sezónu, před hosty se pochlubili dosaženými výsledky i kriticky posoudili nedostatky, které se v práci oddílu vyskytly. Předseda oddílu ing. Adler ve zprávě o činnosti komplexně rozebral všechny oblasti činnosti oddílu s hlavním zaměřením na práci s mládeží i dobré výsledky výkonnostního sportu, který v mnoha případech přechází až do sféry vrcholového sportu, včtyř atleti měli v soutěžích 11 družstev z toho 2 družstva dospělých, 2 družstva dorostu a 7 družstev žactva. Největšího úspěchu v soutěžích družstev bylo 2. místo v KP družstva ml. žáků A. Rovněž další dvě žákovská družstva si ve svých kategoriích vybojovala postup do finále mezi nejlepší v KP. V kategorii dospělých družstvo žen obsadilo pěkně 4. místo v KP.

V soutěžích jednotlivců byly úspěchy ještě pronikavější. Byly získány 2 tituly mistra ČSSR, 3 tituly mistra ČSR, 13 titulů KP, 41 titulů okr. přeborníků, překonáno 57 odd. rekordů. Členky odd. Petříková a Palyzová celkově 7× překonali čs. rekordy dorostu. Na mistrovství ČSR a ČSSR bylo získáno celkem 14 medailí z toho 5 zlatých, 4 stříbrné, 5 bronzových. Na mistrovství ČSSR to bylo 6 medailí z toho 2 zlaté, 3 stříbrné, 1 bronzová, na mistrovství ČSR to bylo 8 medailí z toho 3 zlaté, 1 stříbrná a 4 bronzové. Při Krajských přeborech bylo získáno 28 medailí z toho 13 zlatých, 8 stříbrných, 7 bronzových a při okr. přeborech to bylo 106 medailí z toho 41 zlatých, 35 stříbrných a 30 bronzových.

Na základě výkonnosti byla členka odd. Palyzová Vladimíra zařazena do družstva dorostenek ČSSR, které reprezentovalo naši republiku na závodech Družba v Leningradě, kde překonala čs. rekord v hodu diskem a obsadila 5. místo. Na základě výborných výkonů v průběhu celého roku 1983 byla zařazena do seniorské reprezentace ČSSR. Rovněž další členky odd. Iveta Petříková a Martina Polišenská byli na základě výkonnosti roku 1983 zařazeny do juniorské reprezentace ČSSR.

V průběhu roku 83 absolvovali atleti TJ Sigma 82 závodů, při nichž stáli 2204× na startovní čáře. Při těchto startech obsadili 178krát první místo, 138krát druhé místo, a 116krát třetí místo. Svými výkony atleti překonali 162krát limit VT a v současné době je v odd. 114 nositelů VT různých stupňů.

Výsledky dosažené ve výkonnostním sportu by však byly nemyslitelné bez zázemí, které je v oddílu vytvořeno. Na úspěšných oddílu se podílí 20 trenérů a 29 rozhodčích, kteří obětavě zajišťují tréninkový proces i kvalitní organizační za. Jištění závodů, které jsou pořádány jak v Hranicích tak i na jiných místech v celé ČSSR. Vždyť jen v roce 1983 uspořádali atleti v Hranicích 18 atletických akcí, kterých se zúčastnilo 3024 závodníků.

Současí činnosti není jen výkonnostní sport, ale práce je zaměřena na rozvoj masového a rekreačního sportu. Členové odd. splnili v roce 1983 36 odznaků zdatnosti dospělých PPOV a atleti jsou hlavním garantem činnosti střediska plnění OZ, které bylo z rozhodnutí OV ČSTV zřízeno při TJ Sigma Hranice. Velká pozornost je rovněž věnována spolupráci s hranickými školami zejména s třídami s atletickým zaměřením na I. ZŠ Hranice.

Rovněž politickovýchovná práce není v oddílu opomíjena. 5 členů odd. v roce 1983 darovalo krev a členové odd. se 1414 brigád. hodinami podíleli na plnění socialistického závazku TJ Sigma. Velká pozornost je věnována socialistické soutěži tělovýchovné organizace, soutěži Vzorných odd., kde uzavřené závazky jsou pravidelně hodnoceny a výsledkem je získání titulu Vzorný odd. ČSTV I. st. s právem nosit Bronzovou medaili.

Úspěchy odd. v sezóně 1983 zavazují všechny členy oddílu k dalšímu zlepšování činnosti tak, aby bilancování bylo ještě radostnější.

O. Lukeš ml.

HODNOCENÍ PLNĚNÍ ODZNAKU ZDATNOSTI

Jak byli členové Kulturního zpravodaje začátkem roku 1983 informováni, opět se město Hranice zapojilo do soutěže měst Sm kraje v plnění podmínek OZ na dálku. Uzávěrka celé soutěže byla k 30. 12. 1983 a k tomuto datu provedla TJ Sigma Hranice jako hodnotitel za naše město spolu s aktivem OZ ustaveném při KMTV MěstNV Hranice konečné hodnocení plnění OZ v našem městě.

Z tohoto hodnocení vyplynulo, že v Hranicích bylo za období od 1. 1.—30. 12. 1983 splněno 4070 odznaků zdatnosti, z toho:

DOZ I.—IV.	hoši 589 OZ	BPOV I.—IV.	hoši 1165 OZ
	dívky 443 OZ		dívky 896 OZ

PPOV I.—V. muži 788 OZ
ženy 186 OZ

Při hodnocení bylo konstatováno, že přes stoupající trend splněných OZ oproti minulým letům existují ještě v plnění OZ mezi občany našeho města značné rezervy. Pracovníci, kteří prováděli konečné hodnocení věří, že existující rezervy pomohou ještě výrazněji zvýšit počty OZ v našem městě v roce 1984.

O. Lukeš ml.

ROCKOVÁ SKUPINA CITRON

si získala za pět let své existence velkou popularitu především u mladého publika. Svou rozsáhlou tvorbu v oblasti rockové hudby nabízí svým posluchačům jednak na pravidelných úspěšných koncertech, různých rockových festivalech a přehlídkách po celé republice, jednak v rozhlasových a televizních pořadech. V roce 1981 se skupina zúčastnila festivalu populární písně „Bratislavská lyra“. Hudba CITRONU se již stala nedílnou součástí a charakteristickým svěbytným rysem vývoje naší rockové a specificky i moravské muziky (viz. časopis Melodie 7/80 a 4/83). Soubor vystupuje již druhým rokem v pozmeněném obsazení se zpěvákem Stanislavem Hranickým, který ale i přes své jméno nemá s Hranicemi nic společného, zato další nový člen souboru, kytarista Václav Vlasák je hranický občan.

Současný koncertní program je pestrým obrazem soudobé vlastní tvorby. Repertoár osciluje od křehkých a jemných písniček z rockového muzikálu „Tráva a divoké jahody“, které uvedlo Státní divadlo Ostrava a z první LP desky skupiny CITRON přes líbivé písničky z prvních pěti singlů („Tvých sedmnáct“ vyhrála TV Hitšarádu) až k hutnému elektrickému soundu „heavy metal“, jenž můžeme slyšet zčásti na exportní LP desce „Tropic of Cancer“, zčásti na nových SP deskách, které průběžně vycházejí. Vystoupení je zarámováno skladbami, které skupina připravuje pro svou druhou LP desku.

Koncert skupiny CITRON se uskuteční v Hranicích dne 22. února 1984 v sále JKP v 19.00 hod.

Na snímku rocková skupina Citron v současném obsazení

ZEMŘELÍ OBČANÉ NAŠEHO MĚSTA V MĚSÍCI PROSINCI 1983

Trpík Josef, Hranice, 14. října 12, nar. 5. 12. 1916
 Skopalová Augusta, Teplice n. B. 95, nar. 24. 8. 1906
 Samohyl Václav, Hranice, Zborovská 1296, nar. 3. 8. 1923
 Mašková Olga, Hranice, Zborovská 1297, nar. 11. 12. 1921
 Braunsteinová Zdenka, Hranice, Hromůvka 1523, nar. 4. 9. 1904
 Hilscherová Božena, Drahotuše, Hranická 191, nar. 11. 6. 1927
 Pavlíková Jiřina, Drahotuše, Lipnická 46, nar. 13. 8. 1931
 Dybalíková Anna, Hranice, Motošín 220, nar. 5. 8. 1919
 Kostílek Oskar, Hranice, J. z Poděbrad 1275, nar. 4. 9. 1924

Čest a věčná památka všem zemřelým spoluobčanům.

PROGRAMY JKP

Pondělí 13. 2. Poslechová diskotéka
 sál JKP ODVRÁCENÁ STRANA MĚSÍCE
 19.00 profil skupiny PINK-FLOYD
 uvádí Jan Opěla

Neděle 19. 2. TANEČNÍ ODPOLEDNE PRO*MLÁDEŽ
 Hraje taneční hudba „AKADEMIK“,
 reprodukovanou hudbu připravil V. Janíček

Pondělí 20. 2. Přednáška pro mládež
 Jugoklub VÍTĚZNÝ ÚNOR
 18.30

Středa 22. 2. Koncert populární hudby
 sál JKP CITRON
 19.00 známá rocková skupina

Středa 29. 2. Abonentní koncert KPH
 sál LŠU JANÁČKOVI KOMORNÍ SÓLISTÉ
 19.30 Na programu: B. Smetana, A. Dvořák, L. Janáček

Předprodej vstupenek v kanceláři JKP, tel. 2074.
 Změna programu vyhrazena.

PROGRAMY KIN

Kino Svět — telefon 2993

3.—6. 2. FANDY, Ó FANDY
 Český film. Strastiplná historie Františka Vodrážky, řečeného
 Fandy, neohroženého smolaře. Film je mládeži nepřístupný.

7.—9. 2. JAK SVĚT PŘICHÁZÍ O BÁSNÍKY
 Česká komedie o tom, že když je to poprvé, není to snadné.
 Film je mládeži nepřístupný.

10.—13. 2. DÁMA S KAMÉLIEMI
 Francouzsko-italský film. Tragický osud kurtizány z poloviny
 19. století. Film je mládeži nepřístupný.

14.—16. 2. V ZAJETÍ RYTMU
 Hudební film USA. Jerry Lee Lewis a Chuck Berry s předními
 hvězdami rokenrolu. Film je mládeži přístupný.

17.—20. 2. SLAVNOSTI SNĚŽENEK
 Český film podle povídek B. Hrabala. Hry velkých dětí. Film
 je mládeži nepřístupný.

21. a 22. 2. ŠTVANCI
 Americký film. Drama lidí, kteří vedli neuvěřitelný boj o holý
 život. Mládeži do 18 let nepřístupno.

23. 2. **Jen pro členy
 KPSF** LOV NA JELENY
 Dramatický boj za záchranu dětí. Sovětský film.

24.—25. 2. LÁSKY JEDNĚ PLAVOVLÁSKY
 (jen v 19.30) Česká filmová komedie s Janou Brejchovou v hlavní roli. Film
 je mládeži nepřístupný.

25. 2. TRUMFOVÉ ESO
 Italský film o dvou neohrožených, ale komických hrdínech
 26. a 27. 2. Divokého západu. Film je mládeži přístupný.
 v 17.00 a v 19.30

28. 2.—1. 3. MILUJ, MILUJ, ALE NEZTRÁCEJ HLAVU
 Jugoslávský film. S humorem o flirtu, vážně o lásce dvou mla-
 dých lidí. Film je mládeži nepřístupný.

Začátky filmových představení jsou denně v 17.00 a v 19.30 hodin.

Představení pro děti — každou sobotu v 15.00 hodin.

4. 2. KRÁL A SKŘÍTEK
 České barevné pásmo.

11. 2. HADÍ PRINC
 Šest návštěv ve světě pohádek. České pásmo.

18. 2. ČIPERA A PRASÁTKO
 Na návštěvě u známých i neznámých pohádkových hrdinů. Ru-
 munský film.

---

25. 2. TEREZU BYCH KVŮLI ŽÁDNĚ HOLCE NEOPUSTIL
Český film o starostech a radostech, které způsobila opička Tereza.

Představení pro mládež — každou neděli ve 14.30 hodin.

---

5. 2. ZLODĚJ Z BAGDÁDU
Anglický příběh z „Pohádek tisíce a jedné noci“.

---

12. 2. ŠKOLA ZÁKLAD ŽIVOTA
Starší český film režiséra M. Friče.

---

19. 2. KOJENEC, NAFTA A TRANSYLVÁNCI
Rumunský film. Osudy tří neohrožených bratrů na Divokém západě.

---

26. 2. TRUMFOVÉ ESO
Italský film. O dvou neohrožených, ale komických hrdinech Divokého západu.

Představení pro školní družiny — úterý, středa

---

7. a 8. 2. NEJVĚTŠÍ PECIVÁL NA SVĚTĚ
Slovenský film. O rytířské cti, potrestaném zlu a něžné lásce.

---

14. a 15. 2. NÁMOŘNÍK A PES
Rumunský dobrodružný film podle povídky J. Londona.

---

21. a 22. 2. SLAVÍKŮV SVÁTEK
Barevné pásmo sovětských pohádek.

---

28. a 29. 2. ZA HUMNY JE DRAK
Česká pohádka. O království na dlani a jeho drakovi.

Změna programu vyhrazena.

UPOZORNĚNÍ!

Nová pracovní doba jednotného klubu pracujících ROH v Hranicích:

Pondělí	7.30—17.00 hodin	Čtvrtek	7.30—17.00 hodin
Úterý	7.30—16.00 hodin	Pátek	7.30—14.00 hodin
Středa	7.30—16.00 hodin		

Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B. vydává jednotný klub pracujících v Hranicích — Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p. Olomouc, závod 11

Cena 2,— Kčs